

Pomen imena in (pre)imenovanja

Na 21. LIFFu umetniški trio Janezov Janš z enkratno filmsko-odrsko uprizorjenim scenarijem za film *Več nas bo*, prej bomo na cilju

UROŠ SMASEK

Precej neznačilno filmsko-festivalsko se je na 21. ljubljanskem mednarodnem filmskem festivalu LIFFe od 10. do 21. novembra že drugi festivalski večer v programski sekciji Predpremiere (namenjeni filmom, načelno odkupljenim tudi za redni kino spored pri nas) zgodila enkratna, namreč na celotnem festivalu edina filmsko-odrsko uprizoritev *Več nas bo*, prej bomo na cilju v avtorstvu domačega umetniškega tria **Janeza Janše, Janeza Janše in Janeza Janše**. To naj bi bila uprizoritev scenarija za istoimenski film avtorskega tria, kar je mogoče soditi tako po uvodni navedbi v filmsko gradivo, češ da je to scenarij za omenjeni film, kot tudi po nedavno objavljenem letošnjem filmskem programu nacionalnega Filmskega sklada, da je namreč med dokumentarci, izbranimi za realizacijo, tudi omenjeni film - razen če ni kar že to, kar je bilo prikazano kot sicer prevladujoči del festivalske uprizoritve.

Odrska postavitve v osrednji festivalski Linhartovi dvorani ljubljanskega Cankarjevega doma (CD) je vključevala izrazito cinemaskopsko platno za izredno podolgovato projekcijo filmskega gradiva, medtem ko je v sprva zatemnjenem odrskem ospredju bilo mesto za "skrivnostnega komentatorja" (oziroma po navedbah performerja in dokumentarista **Dražena Dragojevića**) ter povrh tega na levem balkonu za priložnostno gledališko-igralsko "intervencijo". Na cinemaskopskem platnu je sicer potekala projekcija pogosto skoraj nekakšnega kolaža filmskih posnetkov, včasih drsečih sem in tja tudi eden preko drugega ter vključujočih prizore, ki so učinkovali bodisi popolnoma dokumentar-

no in dokončano ali priložnostno kot domiselna zgolj provizorična inscenacija določenega, v bistvu še ne dokončanega prizora. Svojevsestven uprizoritev je sicer na najrazličnejše načine (na primer filmsko v dokumentarnih izjavah raznih intervjuvancev ...) obravnavala vprašanje imenovanja in imena pa tudi preimenovanja ter pomen vsega tega za imetnika imena v najrazličnejših situacijah (življenjskih, umetniških ...). Torej je kot izhodišče obravnavane tematike mogoče občutiti že pred nekaj časa izvedeno preimenovanje treh dotlej že imensko jasno individualnih umetnikov v Janeze Janše.

Filmsko-fotografska Zarota molka

Svojevsestveno doživetje je tudi festivalska filmsko-fotografska razstava *Zarota*

molka, ki je sicer bolj klasično postavljena na ogled v prvem preddverju CD od 10. do celo 25. novembra. Vendar ponuja redko priložnost tako domiselno nazornega videnja prepletajoče se filmske in fotografske ustvarjalnosti avtorjev, sodelujočih v ustvarjanju izbranih domačih filmskih klasik ali celo kultov. Ne nazadnje pa je treba opozoriti mariborsko festivalsko občinstvo, da si to nedeljo, 14. novembra, ob 20. uri v Koloseju lahko ogleda že nagrajevani novi domači poetično-meditativni celovečerec *Oča* avtorja **Vlada Škafarja** o družanju očeta (**Milivoj Roš**) in mladega sina, ob čemer se razvijajo vse plasti njunega v bistvu priložnostnega, toda vse bolj poglobljenega odnosa, a na žalost v senci socialne problematike bivših delavcev propadle firme Mura.

Tankovska groza

V sekciji Predpremiere prikazan *Libanon* (Lebanon) je izjemno domiselno, pretresljivo prodoren in dramaturško poglobljen pogled v notranjost oklepnega vozila. To je prostor, ki naj bi zaradi debelega tankovskega oklepa zagotavljala varnost pred neposrednim soočenjem z vojnimi grozotami: izstrelki, sovražnimi vojaki in razmesarjenimi civilisti. A je hkrati prostor, kje je četverica vojakov ujeta v brezizhodno ječo lastnih strahov. Zgolj mračno zatohel prostor, v katerem se vonj prepotenih teles meša z vonjem po smodniku in postanem urinu, kjer oglušujoč ropot para ušesa in zlovesča tišina načenja živce, kjer z oljem prepojene stene in tla delujejo grozljivo pomirjujoče. To je prostor, ki ga za zunanjim svetom povezujejo tri stvari: periskop oziroma naprava za ogledovanje terena, odprtina na kupoli, skozi katero ob obisku nadrejenega vsake toliko prodre slepeča sončna svetloba, ter prasketajoča radijska veza.

Izraelski režiser Samuel Maoz je v prvem igranem celovečercu, temelječem na lastni izkušnji prve libanonske vojne, gledalčevo vizualno perspektivo zožil na pogled iz tanka, kar posrečeno poudarja klastrofobično doživljanje štirih fantov, med katerimi se mešajo relacije nadrejeni/podrejeni ter prijatelj/sovražnik. Učinkovit psihološki portret temelji na osebnih dilemah mladeničev v uniformah, ki so vse prej kot neustrašni, samožrtvovanja in vojskovanja željni vojaki, temveč zgolj v predsmrtni grozi ohromljeni dvajsetletniki, razpeti med nagonom po preživetju in slepim izvrševanjem ukazov. Fantovska krhkost je protiutež zverinskemu sadizmu, poosebljenem v falaginstih, ter preudarni razdvojenosti poveljnika Gamila. Kamera, ki razen uvodnega in sklepnega polja sončnic ne ponuja nobene zunanje kadra, je kljub naturalizmu poetično osredotočena na obraze, na katerih kljub prahu in ožganosti od dima iz oči sijejo svojevrsna nedolžnost, naivno otroško zapužanje, panična agonija in hromeča lucidnost. Zvok je zminimaliziran zgolj na besede, tankovski ropot, trušč eksplozij in strelnega orožja ter krike ranjenih. Skratka, z zlatim beneškim levom ovenčan *Libanon* je mojstrski opomin nesmiselnosti vojskovanja. **(dv)**

Več nas bo, prej bomo na cilju (Dokumentacija LIFFa)